

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/110/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120269379
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120269379.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. D., narodenej K., Z., zast. advokátom Mgr. Jurajom Fričom, Ružomberok, Podhora 49, IČO: 42 053 668, proti žalovanej G. D., narodenej K., V., zast. Mgr. Peter Serina, advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava, IČO: 36 858 510, Poľnohospodárska 10, o zaplatenie 5.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14C/43/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. februára 2023 sp. zn. 7Co/157/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. apríla 2022 č. k. 14C/43/2020-104 výrokom I. zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni 5.000 eur spolu s 5 % ročným úrokom z omeškania od 4. októbra 2019 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom II. zaviazal žalovanú nahradiť žalobkyni trovy konania v plnom rozsahu.

1.1. Okresný súd v odôvodnení konštatoval za nesporné, že strany medzi sebou uzavreli právny úkon, ktorý zodpovedá kúpnej zmluve n a kúpu hnuiteľných vec í a inomínátnu zmluvu zodpovedajúcu „postúpeniu obchodnej činnosti“, výsledkom ktorej mala byť zmena prevádzkovateľa kaviarne N.. Ďalej v konaní bolo nesporné, že žalovaná vstúpila do užívania podniku - kaviarne N., uzavrela nájomnú zmluvu na nájom priestorov a aj podľa jej vyjadrení, podnik do prijatia obmedzujúcich pandemických opatrení súvisiacich s COVID-19 aj prevádzkovala. V konaní nebolo sporné, že strany uzavreli dňa 22. augusta 2019 zmluvu o pôžičke splatnej do 10. septembra 2019, na základe ktorej žalovaná požičala žalobkyni sumu 5.000 eur. Avšak podľa tvrdení žalobkyne táto suma bola použitá na úhradu kaucie, refundáciu kaucie na nájom zloženej žalobkyňou a podľa tvrdení žalovanej bola použitá na kúpnu cenu za zariadenie kaviarne. Nakoľko v prehlásení z 19. septembra 2019, ktoré má povahu uznania záväzku (deklaruje sa úhrada záväzku z určitého dôvodu), nie je uvedená žiadna pohľadávka, je zrejmé, že táto zanikla pred vystavením písomného potvrdenia. Považuje za irelevantné, či suma 5.000 eur bola

započítaná na kúpnu cenu (100.000 EGP + 10.000 EGP + 5.000 eur) alebo na kauciu. Znenie prehlásenia „10.000 EGP doplatok do kaucie na kaviareň“ však skôr potvrdzuje verziu, že suma bola použitá na refundáciu kaucie, z ktorej zostal len doplatok vo výške 10.000 EGP.

1.2. Nakoniec, ani jedna zo strán nepopiera pohľadávku žalobkyne 5.000 eur voči žalovanej, ktorej úhradu však žalovaná podmieňuje predložením licencie. Súd však zdôraznil, že právny úkon označený ako zmluva, prehlásenie z 19. septembra 2019, ktorý koncipovala žalovaná, nikde neoznačuje za podmienku úhrady 5.000 eur predloženie licencie. Žalobkyňa túto skutočnosť rozporovala. Avšak vzhľadom na obsah a znenie právneho úkonu z 19. septembra 2019 považuje za irelevantné, či licencia je viazaná na prevádzku, či na osobu prevádzkovateľa, nakoľko žalovaná nepreukázala, že výplata sumy 5.000 eur, ktorú mala zaplatiť do dvoch týždňov od podpisu zmluvy, bola viazaná na odkladáciu podmienku, a to predloženia licencie na prevádzkovanie kaviarne. Preto nemal dôvod na prípadnú existenciu, či neexistenciu licencie prihliadať a skúmať možnosť prevádzkovania kaviarne v T. republike. Tvrdenie žalovanej o viazanosti sumy 5.000 eur na predloženie licencie považuje za účelové v snahe vyhnúť sa splneniu záväzku, a to nielen z dôvodu, že takáto skutočnosť nebola zahrnutá do obsahu zmluvy, ale aj z dôvodu, že uznesením č. k. 3K/28/2014-565 z 1. februára 2019, zverejneným v Obchodnom vestníku č. 28/2019 z 8. februára 2019, bolo rozhodnuté o zrušení konkurzu úpadcu po splnení rozvrhu výťažku, teda bolo ukončené oddĺženie žalovanej, ktorá reálne, vzhľadom na deklarované príjmy v danom čase, nemohla mať takú sumu prostriedkov, teda v čase od povolenia oddĺženia cca 6 mesiacov zrejme pri kúpe neodhadla možnosti zabezpečenia prostriedkov pre úhradu dohodnutého plnenia, a preto vytváraním prekážok pre vrátenie záväzku sa snažila oddialiť úhradu. Navyše, ak by aj skutočne nebolo možné prevádzkovať kaviareň bez „licencie“ a žalobkyňa takúto skutočnosť žalovanej zamlčala, pričom žalovaná si vyhradila skutočnosť, že kaviareň je plne spôsobilá prevádzky bez iných zákonných podmienok, mohlo žalovanej vzniknúť právo podľa § 597 ods. 2 Občianskeho zákonníka na odstúpenie od zmluvy, pričom toto právo žalovaná zjavne neuplatnila a danú prevádzku aj podľa predložených licencií naďalej prevádzkuje. Úroky z omeškania boli priznané v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vo výške podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., a to odo dňa omeškania, uplynutia doby dvoch týždňov od podpisu zmluvy, prehlásenia z 19. septembra 2019, do zaplatenia.

1.3. O trovách konania rozhodol súd s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 8. februára 2023 č. k. 7Co/157/2022-150 výrokom I. ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; výrokom II. priznal žalobkyňi voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie správne právne posúdil predložený listinný dôkaz vypísaný žalovanou a označený ako Zmluva, a to ako kúpnu zmluvu na hnutelné veci a zariadenie a inomínatnu zmluvu zodpovedajúcu „postúpeniu obchodnej činnosti“, výsledkom ktorej mala byť zmena prevádzkovateľa kaviarne N.. Z uvedených dôvodov je i nezrozumiteľná časť odvolania žalovanej, keď poukazuje na zmluvu o pôžičke, a aké znaky musia byť splnené pri zmluve o pôžičke, keď medzi žalovanou a žalobkyňou v tomto smere nevznikla zmluva o pôžičke a súd prvej inštancie ani vzťah medzi nimi neposúdil ako zmluvu o pôžičke. Nie je prípustné konfrontovať súd prvej inštancie so závermi, ktoré v konaní nevyslovil.

2.2. Odvolací súd tiež poukázal, že pokiaľ v prejednávanej veci žalovaná tvrdila o podmienení výplaty zvyšných 5.000 eur predložením licencie zo strany žalobkyne, žalovaná mala povinnosť preukázať existenciu uvedenej skutočnosti. Uvedené však nemôže byť preukázané tým, že si žalovaná vybavovala sama licenciu, a že by žalobkyňa preukázala, akou licenciou disponovala ona. Uvedená podmienka v žiadnom prípade nevyplýva z listinného dôkazu spísaného samotnou žalovanou. Žalobkyňa si svoju dôkaznú povinnosť riadne splnila pri podaní písomnej žaloby, a to predložením listinného dôkazu - „Zmluvy“ spísaného žalovanou, ktorá listina neobsahovala podmienku tvrdenú žalovanou, ale

jednoznačne preukazuje, že žalovaná má doplatiť žalobkyni ešte 5.000 eur do 2 týždňov. Rovnako žalobkyňa predložila komunikáciu so žalovanou cez messenger (č. l. 34-36 spisu), z ktorej vyplýva, že žalovaná uznávala, že má voči žalobkyni dlh, a pritom nespomína žiadnu licenciu. Napokon žalovaná v odvolaní namietala, že sa súd nevysporiadal s mobilnou komunikáciou medzi žalobkyňou a žalovanou, odvolací súd však konštatoval, že v spise sa nenachádza žiadna komunikácia (okrem vyššie uvedenej), ktorú by mala žalovaná súdu predložiť, hoci na pojednávaní (č. l. 74 spisu) uvádzala, že dohodu o licencií vie preukázať komunikáciou cez messenger.

2.3. Žalovaná navrhovala ako dôkaz vypočuť žalobkyňu, ktorej výsluch súd prvej inštancie skutočne vykonal na pojednávaní dňa 5. apríla 2022, na ktorom žalobkyňa zotrvala na svojich tvrdeniach a poprela, že vyplatenie sumy 5.000 eur bolo podmienené poskytnutím licencie. Túto od nej začala žalovaná pýtať až neskôr, aj keď nechápala prečo, nakoľko licenciu na alkohol nemala a napokon licencia je viazaná na osobu a nie je prenosná.

2.4. Pokiaľ ide o doručenie vyjadrenia žalobkyne k odporu, zo spisového materiálu vyplýva, že ešte v čase, keď žalovaná nemala splnomocnenú zástupkyňu, uvedené vyjadrenie jej bolo doručené dňa 5. novembra 2021 (č. l. 58 spisu), a teda mala možnosť sa s ním oboznámiť a nebol dôvod jej ho opäť doručovať a ani jej splnomocnenej zástupkyni, ktorú si zvolila až následne. Pokiaľ v odvolaní tvrdí, že uvedené mal prevziať niektorý z jej rodinných príslušníkov, nakoľko v tom čase nebola na území Slovenskej republiky, je nutné podotknúť, že z doručky vyplýva, že zásielka bola riadne listinne doručená žalovanej a žalovaná nepreukázala opak. Teda v tejto časti nemohlo byť procesným postupom súdu prvej inštancie zasiahnuté do práva na spravodlivý súdny proces.

2.5. K námietke odročenia pojednávania určeného na deň 5. apríla 2022 je nutné podotknúť, že tak žalovaná, ako aj jej splnomocnená zástupkyňa mali včas doručené predvolanie, a to dňa 9. februára 2022, teda takmer 2 mesiace pred jeho termínom a mali dostatok času pripraviť sa na predmetné pojednávanie. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť. Na strane žalovanej skutočne nebol žiaden dôvod na odročenie pojednávania a vyhovie jej žiadosti, nakoľko od 9. februára 2022 mala dostatok času, aby si zabezpečila letenku a zúčastnila sa pojednávania dňa 5. apríla 2022. Pokiaľ žiadala deň pred pojednávaním o odročenie pojednávania jej splnomocnená zástupkyňa, táto žiadala o odročenie z dôvodu náhleho ochorenia maloletej dcéry (keď mala počas víkendu vysoké teploty a v pondelok bolo potrebné navštíviť lekára), k žiadosti o odročenie predložila vystavený doklad o OČR. Avšak z tejto OČR nevyplyvajú skutočnosti, že jej maloletá dcéra mala horúčky, a že nemohla zabezpečiť účasť inej dospeléj osoby, a splnomocnená zástupkyňa až v odvolaní tvrdí, že maloletá dcéra mala už dva dni predtým v sobotu, nedeľu horúčky cca 40° C, a že súd je povinný rešpektovať doklad od lekára, ktorý potvrdil, že je ohrozené zdravie dieťaťa. Tieto tvrdenia splnomocnená zástupkyňa v žiadosti o odročenie pojednávania súdu prvej inštancie neuvádzala a z vystaveného dokladu OČR takéto skutočnosti ani nevyplyvali. Pokiaľ uvedená skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o žiadosti na odročenie pojednávania hodnoverne preukázaná, zostáva žiadosť iba v rovine nepodložených tvrdení. Splnomocnená zástupkyňa ani v rámci odvolacieho konania nedokladovala, a teda neosvedčila, že zdravotný stav maloletej dcéry nedovoľoval, aby sa zúčastnila pojednávania pred súdom. Preto tvrdenie splnomocnenej zástupkyne žalovanej, že lekárske správy bolo možné si dožiadať a na výzvu súdu dodatočne doložiť sú bez významu, keď sama tak nereagovala. Odvolací súd má preto za to, že na strane žalovanej nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Táto mala možnosť počas celého konania riadne predkladať dôkazy do spisu, aj vyjadrovať sa vo veci.

2.6. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na § 396 ods. 1 CSP, aplikujúc § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolaiteľka upozornila, že nie je bez významu, že žalovaná, napriek tomu, že má trvalý pobyt formálne v SR, reálne sa zdržuje v T.. To samé osebe jej sťažuje možnosť operatívne a promptne reagovať na požiadavky súdu a termíny pojednávania.

3.2. Ďalej uviedla, že súd žalovanej v konaní nedoručil viacero písomností a listín, ku ktorým sa mala vyjadriť na pojednávani dňa 5. apríla 2022. Tieto listiny jej neboli doručené do skončenia súdneho konania, rovnako tak neboli doručené jej vtedajšej zástupkyňi. Žalovaná sa tak nemohla vyjadriť k skutočnostiam uvedeným v listinách. Zároveň nebola žalovanej doručená zápisnica z pojednávania zo 14. októbra 2020, rovnako tak jej vtedajšej zástupkyňi. Žalovaná sa tak nemala možnosť vyjadriť k skutočnostiam uvedeným na pojednávani, ani premyslieť svoju procesnú obranu.

3.3. Súd taktiež nevyhovel žalovanej vo veci odročenia pojednávania z 5. apríla 2022, a to napriek tomu, že chcela na pojednávani prezentovať listinné dôkazy a zároveň chcela konfrontovať žalobkyňu za účelom vyjasnenia rozporov vo veci. Súd svojím postupom tieto procesné práva žalovanej uprel, pričom skutkové a právne rozpory vyriešil svojimi skutkovými domnienkami a teoreticko-právnymi konštrukciami. Tvrdenie súdov, tak prvostupňového ako aj odvolacieho, že žalovaná mala dosť času na zabezpečenie leteniek sa nezakladá na dôkazoch ani skutkovej realite, zakladá sa na predpokladoch a domnienkach. Nie je zrejmé, ako k nim súdy prišli, nakoľko nejde o všeobecne známe notorienty, ktoré sa nedokazujú. Medzi SR a T. nepremávali v roku 2022 žiadne denné komerčné linky, pri ktorých by bolo možné predpokladať, že ide o dostatočnú lehotu. Premávala linka raz týždenne, z Bratislavy, ktorú prevádzkovalo Air Cairo, pričom počet miest bol kapacitne obmedzený. Ak je súd toho názoru, že termín pojednávania môže nariadiť bez ohľadu na možnosti niektorej zo strán, pričom nevezme do úvahy skutočnosť, že táto strana musí cestovať tisíce kilometrov a zabezpečiť všetky potrebné presuny, vrátane ubytovania, aby sa mohla zúčastniť pojednávania, tak je toho názoru, že závažným spôsobom porušuje procesné práva tejto strany, keď jej náklady spojené s účasťou na pojednávani, a to finančné, ako aj časové, môžu byť tak vysoké, že radšej svoje procesné právo nevyužije. Súd nenariadil pojednávani s ohľadom na realitu žalovanej, ktorá žije v T.. Súd nariadil pojednávani, akoby žalovaná žila v V., a to napriek tomu, že vedel, že tomu tak nie je.

3.4. Skutočnosť, že sa na pojednávani nedostavila ani splnomocnená zástupkyňa, pričom svoju neúčasť ospravedlnila, je ďalším z procesných nedostatkov konania. Súd vyhodnotil jej ospravedlnenie ako nedôvodné, pričom jej vytkol, rovnako ako odvolací súd, že nesprávne odôvodnila svoju neúčasť a nepredložila dôkazy o svojich tvrdeniach. Z podania zástupkyne sa javí, že síce cituje rozhodnutia súdnych inštancií, ale zjavne im nerozumie. Je zrejmé, že nejde o advokátku, ani o právničku, ktorá by ovládala súdny proces. Považuje za pochybenie súdu, ak tejto osobe ponechal možnosť konať pred súdom bez toho, aby si overil, či nejde o „pokútničku“, čiže osobu, ktorá opakovane zastupuje ako občiansky zástupca na súde. Dovolaiteľka až po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu zistila, že nejde o advokátku. Je procesným pochybením súdu, ak umožní vykonávať zastupovanie občianskym zástupcom bez toho, aby skúmal, či nie sú naplnené dôvody v zmysle § 89 ods. 2 CSP, pričom nejde o dobrú vôľu súdu, ale povinnosť skúmať splnenie podmienok uvedených v zákone. Jedine súd totiž dokáže zo svojich registrov zistiť, či ide o osobu opakovane zastupujúcu na súde, príp. súdoch alebo nie. Zastúpená strana nemá ako túto skutočnosť zistiť. Ak súd svoju povinnosť v zmysle § 89 ods. 2 CSP nesplnil, znemožnil tak realizáciu procesného práva žalovanej na zastupovanie a jej procesné práva umožnil zveriť osobe splnomocnenca, ktorý nebol kvalifikovaný a vykonával tieto práva tak, ako ich vykonával, tzn. nekvalifikovane a neúčinne. Ak totiž splnomocnenkyňa hovorí pravdu, tak jediný dôvod, pre ktorý súd odmietol jej ospravedlnenie bolo, že nevedela, akým procesne správnym spôsobom má osvedčiť skutočnosti náhlej prekážky v konaní. To by sa advokátke s veľkou pravdepodobnosťou nestalo.

3.5. Okresný súd zároveň neoboznámil strany sporu o sporných a nesporných skutočnostiach a o predbežnom právnom posúdení veci a nevykonával dokazovanie listinami predloženými žalovanou - mobilnou komunikáciou, vôbec tieto dôkazy neboli vykonané, napriek tomu, že boli predložené súdu.

3.6. Súd na základe uvedeného spôsobil viacero procesných pochybení, ktoré samé osebe a izolovane možno nie sú tak závažné, aby spôsobili porušenie práva na spravodlivý proces, ale vo vzájomnej súvislosti znamenajú, že práva žalovanej boli porušené to takej miery, ktorá spôsobila, že právo na spravodlivý proces jej bolo upreté.

3.7. Dovolateľka navrhla, aby súd zrušil rozhodnutie krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu v zmysle § 449 ods. 2 CSP a vrátil vec prvostupňovému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie vo veci, zároveň si uplatnila nárok na trovy súdneho konania a právneho zastúpenia.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedla, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by žalovanej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace práva. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie v súlade s ustanovením § 488 CSP ako nedôvodné zamietol a priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako neprípustné treba odmietnuť. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Najvyšší súd opakovane vyslovil názor, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/209/2015, 3Cdo/36/2016, 5Cdo/264/2014, 1Cdo/334/2013). Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V danom prípade žalovaná namietala vadu zmätočnosti konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod pojmom procesný postup sa rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednaní veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ešte pred účinnosťou CSP bol tiež záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmieta zaoberať meritom veci (odmieta podanie alebo konanie zastaví, resp. odvolací súd odmieta odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, prípadne sp. zn. 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/142/2013 alebo 3Cdo/98/2015).

14. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu a porušenie práva na spravodlivý súdny proces dovolateľka videla v tom, že súd jej nedoručil viacero písomností a listín, ku ktorým sa mala vyjadriť na

pojednávaniu dňa 5. apríla 2022 a zároveň jej nebola doručená zápisnica z pojednávania zo 14. októbra 2020.

15. K námietke dovolateľky, ktorá bola opakovaním námietky uvádzanej tiež v odvolaní, o nesprávnom procesnom postupe okresného súdu spočívajúcom v údajnom nedoručení listín žalovanej pred pojednávaním dňa 5. apríla 2022, a tým jej ne/možnosť oboznámiť sa s týmito listinami a kvalifikovane na ne reagovať, dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva doručenie vyjadrenia k odporu, správ medzi právnym zástupcom žalobkyne a žalovanou a správ medzi žalobkyňou a žalovanou dňa 5. novembra 2021 a zápisnice zo 14. októbra 2021 žalovanej (viď č. I. 77 spisu), k čomu sa dovolací súd vyjadril v bode 13. odôvodnenia svojho rozhodnutia „Pokiaľ ide o doručenie vyjadrenia žalobkyne k odporu, zo spisového materiálu vyplýva, že ešte v čase, keď žalovaná nemala splnomocnenú zástupkyňu, uvedené vyjadrenie jej bolo doručené dňa 05. 11. 2021 (č. I. 58), a teda mala možnosť sa s ním oboznámiť a nebol dôvod jej ho opäť doručovať a ani jej splnomocnenej zástupkyňi, ktorú si zvolila až následne. Pokiaľ v odvolaní tvrdí, že uvedené mal prevziať niektorý z jej rodinných príslušníkov, nakoľko v tom čase nebola na území Slovenskej republiky, je nutné podotknúť, že z doručky vyplýva, že zásielka bola riadne listinne doručená žalovanej a žalovaná nepreukázala opak. Teda v tejto časti nemohlo byť procesným postupom súdu prvej inštancie zasiahnuté do práva na spravodlivý súdny proces.“ Predmetná námietka žalovanej je tak nedôvodná.

15.1. Pokiaľ dovolateľka namietala nedoručenie zápisnice z pojednávania zo 14. októbra 2020 dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu nevyplýva, aby bolo v spore nariadené a uskutočnené pojednávanie dňa 14. októbra 2020, preto o tomto pojednávaní nemohla byť vyhotovená zápisnica a ani doručená žalovanej. Pokiaľ dovolateľka mienila svojou námietkou poukázať na nedoručenie zápisnice z pojednávania zo 14. októbra 2021, dovolací súd poukazuje opätovne na č. I. 77 spisu, z ktorého vyplýva doručenie zápisnice z pojednávania žalovanej (k tomu bližšie aj bod 15. tohto odôvodnenia).

15.2. Preto považuje dovolací súd vyššie uvedené námietky dovolateľky za neopodstatnené. Pokiaľ dovolateľka mienila svojou námietkou rozporovať doručenie iných ako vyššie uvedených listín, dovolací súd upozorňuje, že sama dovolateľka tieto vo svojom dovolaní nešpecifikovala, a preto sa nimi nemohol dovolací súd zaoberať.

16. Dovolateľka v dovolaní tiež spochybňuje vykonané dokazovanie a jeho hodnotenie a navodzuje vlastné hodnotenie smerujúce k založeniu svojho názoru na vyhodnotenie skutkových okolností a tvrdí, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo nesprávnym právnym posúdením, ako aj nesprávnym vyhodnotením dokazovania, nesprávnym zistením skutkového stavu a tým, že dovolací súd nevzal do úvahy ňou namietané skutočnosti. V reakcii na uvedené dovolací súd pripomína, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné.

16.1. Ak dovolateľka namietala, že dovolací súd vyhodnotil nesprávne ňou tvrdené skutočnosti a založil svoje rozhodnutie na domnienkach, podľa názoru dovolacieho súdu uvedená námietka dovolateľky predstavuje jej prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a skutkovým záverom, keď sa dovolateľka bez ďalšieho bližšieho odôvodnenia nestotožňuje, okrem iného, s vyhodnotením jej možnosti zúčastniť sa pojednávania.

16.2. Pokiaľ dovolateľka namietala nevykonanie ňou navrhovaných dôkazov - mobilnej komunikácie dovolací súd poukazuje na bod 9. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu „Rovnako žalobkyňa predložila komunikáciu so žalovanou cez messenger (č. I. 34-36), kde žalobkyňa uvádza, že „10.000 dobrá cena“, „takže prosím aj peniaze, ktoré mám u teba ako minút“ a žalovaná reagovala, že „nepopieram cenu“ a následne žalovaná uviedla, že „teraz fakt nemám, v januári áno“. Aj z tejto

komunikácie vyplýva, že žalovaná uznávala, že má voči žalobkyni dlh, a pritom nespomína žiadnu licenciu. Napokon žalovaná v odvolaní namietala, že sa súd nevysporiadal s mobilnou komunikáciou medzi žalobkyňou a žalovanou, odvolací súd však konštatuje, že v spise sa nenachádza žiadna komunikácia (okrem vyššie uvedenej), ktorú by mala žalovaná súdu predložiť, hoci na pojednávaní (č. I. 74) uvádzala, že dohodu o licencií vie preukázať komunikáciou cez messenger.“, z ktorého vyplýva neopodstatnenosť námietky dovolateľky.

17. Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľka naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovoláciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe dovolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v danom prípade súdu prvej inštancie, pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

17.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

18. Dovolateľka ďalej namietala absenciu predbežného prejednávania sporu, resp. predbežného právneho posúdenia veci podľa § 168 a nasl. CSP.

18.1. Prijatím Civilného sporového poriadku (účinného od 1. júla 2016) v záujme najmä zrýchlenia konania a zabráneniu prekvapivých súdnych rozhodnutí bol zavedený nový inštitút predbežného prejednávania sporu, v rámci ktorého súd zistí splnenie procesných podmienok, prípadne prijme opatrenia na odstránenie nedostatkov a pokúsi sa o zmier. Ak sa spor nepodarí vyriešiť zmierom, súd uloží stranám povinnosti súvisiace s prípravou pojednávania, určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné a ktoré sú nesporné, a ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná. Zároveň uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci a uvedie predpokladaný termín pojednávania. Dovolací súd poznamenáva, že zákonom je prezumovaná najmä fakultatívnosť predbežného prejednávania sporu. Civilné sporové konanie nie je ovládané princípom tzv. legálneho poriadku, podľa ktorého by jednotlivé fázy konania obligatórne nasledovali v predpísanom poradí. Preto je i predbežné prejednanie sporu konštruované ako fakultatívna fáza sporu, ktorú súd môže a nemusí nariadiť podľa okolností konkrétnej prejednávanej veci. Preto

pokiaľ v danom prípade mal súd prvej inštancie za to, že skutková a právna zložitosť prípadu neodôvodňovala potrebu nariadenia predbežného prejednávania sporu, konal tak v medziach zákona a nemožno z takého postupu vyvodzovať porušenie práva na spravodlivý proces žalovanej.

18.2. Podľa § 181 ods. 2 CSP po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná a uvedie tiež svoje predbežné právne posúdenie veci, čo neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.

18.3. Najvyšší súd rovnako už uviedol, že cieľom ustanovenia § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je jeho cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/111/2020, 1Obdo/92/2018, 2Obdo/56/2020). Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to totiž žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávaní veci vyplýva aj z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvej inštancie.

18.4. Aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa ustanovenia § 118 ods. 2 OSP (predchádzajúca procesná úprava), vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávaní veci. Podobne ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 366/2018 odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, keď ani v ďalej uvedenom právnom závere Krajského súdu v Prešove nezistil porušenie namietaných práv. „Je pravdou, že prvoinštančný súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP. Prvoinštančný súd neuviedol stranám sporu počas konania... ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré súd považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a taktiež neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP vydaním rozhodnutia vo veci samej sa konvaliduje. V rozhodnutí o veci samej prvoinštančný súd svoje názory oznámil a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu. Preto tento dôvod odvolací súd nepovažuje za dôvod, pre ktorý by bolo potrebné napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.“ (rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/7/2017 z 23. januára 2018).

18.5. Dovolací súd tak zastáva názor, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP v prejednávanom prípade sa konvalidovalo vydaním rozhodnutia vo veci samej súdom prvej inštancie, v ktorom rozhodnutí súd oznámil svoje názory a tým zhojil tento procesný nedostatok (mutatis mutandis rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4CdoPr/4/2023). Z uvedených dôvodov bolo potrebné aj námietku dovolateľky týkajúcu sa absencie vyslovenia predbežného právneho názoru okresným súdom vyhodnotiť ako neopodstatnenú.

19. Dovolateľka tiež namietala, že okresný súd nevyhovel jej žiadosti vo veci odročenia pojednávania z 5. apríla 2022, keď sa pojednávania chcela zúčastniť, ale súd svojím postupom jej uprel procesné práva (pozri bližšie bod 3.3. tohto rozhodnutia), rovnako súd vyhodnotil a k o nedôvodné a následné ospravedlnenie jej splnomocnenej zástupkyne. V tomto smere dovolateľka vyjadrila nespokojnosť aj s rozhodnutím odvolacieho súdu vo vzťahu k jej odvolacím námietkam ohľadom odročenia pojednávania a jeho záverom, že na jej strane nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa § 179 ods. 1 CSP pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona.

20.1. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

20.2. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20.3. Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

21. Civilný sporový poriadok upravujúci postup súdu a strán sporu v civilnom sporovom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie (§ 177 ods. 1 CSP) s tým, že pojednávanie nie je potrebné nariaďovať (§ 177 ods. 2 CSP), ak ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2.000 eur (písm. a) § 177 ods. 2 CSP), strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia (písm. b) § 177 ods. 2 CSP) alebo to ustanovuje tento zákon (písm. c) § 177 ods. 2 CSP), a to tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Ak súd nariadi pojednávanie, môže vec prejednať v neprítomnosti riadne predvolanej strany sporu a len vtedy, ak strana sporu nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania (§ 183 CSP).

22. Strana sporu alebo zástupca, ktorí žiadajú o odročenie pojednávania, musia tento dôvod súdu oznámiť tak, aby mohol posúdiť, či sú alebo nie sú naplnené zákonné dôvody na odročenie pojednávania. Strana sporu alebo zástupca musia výslovne žiadať o odročenie pojednávania, pretože ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní bez žiadosti o odročenie termínu pojednávania nemožno považovať za žiadosť strany sporu, resp. jej zástupcu o odročenie termínu pojednávania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/345/2012). V žiadosti je potrebné nielen tvrdiť, že existujú dôvody na odročenie pojednávania, ale je potrebné preukázať aj ich dôvodnosť (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/167/2010). Včasnosť oznámenia dôvodu na odročenie pojednávania súd vyhodnocuje pri rozhodovaní dôvodnosti návrhu na odročenie pojednávania.

23. Právna úprava civilného procesu podľa CSP odročenie pojednávania spája so sprísnenými podmienkami a výnimočnosťou odročovania, prostredníctvom reštriktívneho výkladu § 179 CSP. Ambíciou takejto úpravy je výrazne zredukovať aplikačné problémy súvisiace s dĺžkou súdnych konaní, a tým prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonómie (pozri dôvodovú správu k § 184 CSP).

23.1. Pojednávanie sa môže odročiť výlučne len z dôležitých dôvodov (§ 183 ods. 1 veta prvá CSP); tieto dôvody sa v praxi môžu vyskytnúť na strane súdu, procesných strán, prípadne zástupcov procesných strán. Odročenie pojednávania podľa CSP je viazané nielen na existenciu dôležitého dôvodu u strany alebo jej zástupcu, ale (kumulatívne) aj na nemožnosť spravodlivo od nich žiadať, aby sa nechali zastúpiť. Ak je dôvodom odročenia nepriaznivý zdravotný stav strany, možno vždy spravodlivo žiadať, aby bola zastúpená na ďalšom nariadenom pojednávaní inou osobou (§ 183 ods. 1 a 2 CSP). Dôvod odročenia pojednávania je strana povinná súdu oznámiť bezodkladne (§ 183 ods. 3 CSP).

23.2. Ak o odročenie termínu pojednávania požiada strana alebo jej zástupca, súd posudzuje existenciu dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania podľa konkrétnych okolností prípadu. Opodstatnenosť takejto žiadosti má súd možnosť posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase jej vyhodnocovania (I. ÚS 226/2018).

23.2.1. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom relevantným v zmysle § 183 ods. 1 CSP spravidla vtedy, ak strane bráni zúčastniť sa na pojednávaní taká okolnosť, ktorá je podstatná (z hľadiska možnosti uskutočniť pojednávanie), nepredvídateľná (v tom zmysle, že strana nemohla vedieť, že nastane) a ospravedlniteľná (strana urobila všetko pre to, aby sa súdom nariadené pojednávanie mohlo uskutočniť v jej prítomnosti, z objektívnych dôvodov sa jej to ale nepodarilo).

24. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že splnomocnenej zástupkyňi (pozri splnomocnenie zo 14. októbra 2021 na č. l. 70 spisu, ktorým žalovaná splnomocnila na svoje zastupovanie v konaní splnomocnenú zástupkyňu G. W.) bolo súdom prvej inštancie doručené predvolanie na pojednávanie na deň 5. apríla 2022 (č. l. 79 spisu) dňa 9. februára 2022 (pozri č. l. 70 rub spisu), pričom žalovaná žiadala o odročenie pojednávania dňa 5. apríla 2022 prostredníctvom splnomocnenej zástupkyne podaním z 31. marca 2022 (č. l. 88 a nasl.) doručeným súdu prvej inštancie 31. marca 2022 (pozri doručka na č. l. 90 spisu), v ktorom uviedla „Splnomocnená zástupkyňa žiada úctivo o odročenie pojednávania, ktoré bolo vytýčené na deň 05. 04. 2022 o 10:00 hod., z dôvodu žiadosti žalovanej, nakoľko nemohla vycestovať z L. na daný termín, docestuje až dňa 10. apríla 2022.“ bez priloženia dokladov, ktoré by uvedenú skutočnosť preukazovali. Splnomocnenej zástupkyňi bolo súdom elektronicky emailom oznámené, že žiadosti o odročenie pojednávania sa nevyhovelo (pozri č. l. 92 spisu).

24.1. K uvedenému dovolací súd poznamenáva a zároveň sa stotožňuje s tvrdením súdov nižšej inštancie o dostatku času na zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní, ktoré sa zakladá na časovej realite, keď ako poukázal odvolací súd, ktorý sa s rozhodnutím okresného súdu v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP stotožnil, v bode 14. svojho odôvodnenia „Na strane žalovanej skutočne nebol žiaden dôvod na odročenie pojednávania a vyhovie jej žiadosti, nakoľko od 09. 02. 2022 mala dostatok času, aby si zabezpečila letenku a zúčastnila sa pojednávania dňa 05. 04. 2022.“ Žalovaná aj podľa názoru dovolacieho súdu mala z objektívneho časového hľadiska dostatočný časový priestor v trvaní takmer dvoch mesiacov na zabezpečenie možnosti zúčastniť sa pojednávania.

24.2. Navyše z podania, ktorým dovolateľka žiadala odročiť pojednávanie podľa názoru dovolacieho súdu nevyplýva dôvod odročenia pojednávania, resp. dôvod, pre ktorý nemohla žalovaná „vycestovať z L.“, pričom žalovaná v rozpore z § 183 ods. 3 CSP až v dovolaní uviedla, ale taktiež nepreukázala, dôvod nemožnosti vycestovať na pojednávanie, že „Medzi SR a T. nepremávali v roku 2022 žiadne denné komerčné linky, pri ktorých by bolo možné predpokladať, že ide o dostatočnú lehotu. Premávala linka raz týždenne z Bratislavy, ktorú prevádzkovalo Air Cairo, pričom počet miest bol kapacitne obmedzený.“

24.3. Dovolací súd považuje za nespôsobilú založiť porušenie práva na spravodlivý proces aj argumentáciu dovolateľky v tom smere, že súd nenariadil pojednávanie s ohľadom na realitu žalovanej, ktorá žije v T., pretože z obsahu spisu nevyplýva, že dovolateľka v priebehu konania uvádzala ako miesto kde žije T., a dovolateľka túto skutočnosť uviedla prvýkrát až v dovolaní, súdy nižšej inštancie sa predmetnou skutočnosťou ani nemohli zaoberať a eventuálne ju zohľadniť pri rozhodnutí o ne/odročení pojednávania.

25. V danom prípade návrh žalovanej na odročenie pojednávania nemal zákonom stanovené náležitosti - žalovaná k nemu nepriložila žiadne listinné doklady preukazujúce nevyhnutnosť jej pobytu v T. a nemožnosti vycestovať z L. na termín pojednávania. Z uvedeného dôvodu tak dovolací súd uvádza, že účel sledovaný zákonom v ustanovení § 183 CSP by sa nedosiahol, pokiaľ by sa za nevyhnutný dôvod pre odročenie pojednávania (resp. dôvod, pre ktorý nemožno vec prejednať a rozhodnúť v neprítomnosti účastníka), považovala a j žiadosť o odročenie pojednávania nemajúca všetky zákonom stanovené náležitosti (obdobne sp. zn. 4Cdo/314/2013, 5Cdo/169/2013, 7Cdo/574/2013, 3Cdo/399/2013, 3Cdo/124/2016).

26. Ďalej dovolateľka namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že splnomocnenej zástupkyňi žalovanej ponechal možnosť konať pred súdom, bez toho aby si overil, či

nejde o „pokútničku“, čiže osobu, ktorá opakovane zastupuje ako občiansky zástupca na súde.

27. Podľa čl. 13 ods. 1 CSP strany sporu konajú v styku so súdom osobne, ak zákon neustanovuje inak. Strany sporu môžu konať aj prostredníctvom zástupcu; napriek zastúpeniu môže súd stranu sporu vyslychnúť, ak je to potrebné a možné. Podľa čl. 13 ods. 2 CSP zákon ustanoví, kedy je zastúpenie povinné, a v ktorých prípadoch je strana sporu povinná byť zastúpená advokátom. Podľa § 89 ods. 1 CSP strana sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Zvolený zástupca sa nemôže dať zastúpiť, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Podľa § 89 ods. 2 CSP ak zvoleným zástupcom podľa odseku 1 nie je advokát, súd uznesením, ktoré doručí zastúpenej strane, rozhodne, že zastúpenie podľa odseku 1 nepripúšťa, ak zástupca zjavne nie je spôsobilý na riadne zastupovanie alebo ak ako zástupca vystupuje vo viacerých konaniach. Podľa § 89 ods. 3 CSP ak je strana zastúpená advokátom, zastupovanie iným zástupcom ako advokátom je vylúčené. Ustanovenia osobitného predpisu o advokácii tým nie sú dotknuté.

27.1. Každá zo sporových strán je oprávnená dať sa v konaní pred súdom zastupovať. Ide o prejav realizácie základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR) a jedného zo základných princípov sporového konania (čl. 13 ods. 1 CSP). Z citovanej právnej úpravy vyplýva možnosť strany sporu zvoliť si za zástupcu advokáta a ak to zákon nevylučuje, aj inú fyzickú alebo právnickú osobu (všeobecný zástupca), prípadne právnickú osobu s osobitnými úlohami vo vzťahu k ochrane práv slabšej strany v konaniach podľa druhej hlavy tretej časti CSP (spotrebiteľské, antidiskriminačné a individuálne pracovnoprávne spory). Vzťah medzi zástupcom a zastúpeným má v zásade súkromnoprávny charakter a vychádza z princípu autonómie zmluvnej vôle. Okrem legálnych výnimiek (v zmysle čl. 13 ods. 2 CSP) nie je preto strana povinná dať sa v konaní zastupovať (porovnaj publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2022, s. 326-340).

28. Dovolací súd k námietke dovolateľky, že „Skutočnosť, že sa na pojednávanie nedostavila ani splnomocnená zástupkyňa, pričom svoju neúčast' ospravedlnila, je ďalším z procesných nedostatkov konania. Súd vyhodnotil jej ospravedlnenie ako nedôvodné, pričom jej vytkol, rovnako ako odvolací súd, že nesprávne odôvodnila svoju neúčast' a nepredložila dôkazy o svojich tvrdeniach. Z podania zástupkyne sa javí, že síce cituje rozhodnutia súdnych inštancií, ale zjavne im nerozumie. Je zrejmé, že nejde o advokátku, ani o právničku, ktorá by ovládala súdny proces. ... Moja klientka až po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu zistila, že nejde o advokátku.“ poznamenáva, že v posudzovanej veci nejde v konaní pred súdmi nižšej inštancie o legálnu výnimku podľa čl. 13 ods. 2 CSP, keď je povinné zastúpenie obligatórnou podmienkou vedenia konania.

28.1. Ak dovolateľka svojou námietkou mienila naznačiť, že súdy sú ex offio povinné skúmať v každom prípade zápis osoby zástupcu strany v zozname advokátov bez ohľadu na to, či ide o vec, v ktorej nie/je zastúpenie advokátom obligatórne, dovolací súd uvádza, že takýto imperatívny príkaz z právnej úpravy § 89 CSP nevyplyva. Logickým výkladom ustanovenia § 89 ods. 2 CSP má dovolací súd za to, že stranou zvolený zástupca, ktorý nie je advokát, je „overovaný“ súdom a uznesením neprípustený, len ak zjavne nie je spôsobilý na riadne zastupovanie, alebo ak ako zástupca vystupuje vo viacerých konaniach. Pričom z obsahu spisu nevyplyva, a ani dovolateľka v priebehu konania na súdoch nižšej inštancie nenamietala, ani nepreukázala, že splnomocnená zástupkyňa javila známky nespôsobilosti ju zastupovať a ani, že splnomocnená zástupkyňa vystupuje vo viacerých konaniach. Dovolací súd poznamenáva, že námietky v o vzťahu k splnomocnenej zástupkyňi nevyplyvajú ani z o zápisnice o pojednávaní zo 14. októbra 2021, ktorého pojednávania sa zúčastnila dovolateľka spolu so svojou splnomocnenou zástupkyňou.

28.2. Pre úplnosť je potrebné zdôrazniť, že možnosť zvoliť si zástupcu je vecou strany konania, ktorá v prípade, ak si zvolí zástupcu, ktorý nie je advokátom (či už vedome alebo nie), za túto voľbu nesie následky v podobe (eventuálne) neodborného zastúpenia, ktoré následky zároveň nemôže strana konania v závislosti od kvality poskytnutého zastúpenia a úspechu v sporu preklápať ako vadu nesprávneho procesného postupu na súd, ktorý si mal overiť odbornosť splnomocneného zástupcu, pretože možnosť voľby právneho zástupcu poskytuje právna úprava strane konania, nie súdu.

28.3. Pre úplnosť dovolací súd tiež k uvedenej námietke dovolateľky v tom zmysle, že o nezapísaní splnomocnenej zástupkyne sa dozvedela až po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu, uvádza, že výber zástupcu v konaní je autonómnou voľbou strany konania, a je v záujme strany konania postupovať tak v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ (práva patria iba bdelým), ktorá zásada subjekty právneho vzťahu poníma ako emancipovaných jedincov, ktorí sa musia aktívne pričiniť o to, aby ich práva boli rešpektované a chránené, a nie sa spoliehať na eventualitu paternalistického postoja štátu. Zoznam advokátov je verejne dostupným zdrojom na webovej stránke Slovenskej advokátskej komory, z ktorého má verejnosť možnosť dozvedieť sa o ne/zapísaní konkrétnej osoby, pokiaľ si dovolateľka splnomocnenú zástupkyňu neoverila pred jej splnomocnením v domnienke, že ide o advokátku, aj uvedeným spôsobom sa svojou nečinnosťou a prístupom s ohľadom na svoje zákonné procesné možnosti (CSP) pripravila o možnosť kvalifikovaného zastúpenia v spore.

29. Pokiaľ dovolateľka v dovolaní naznačuje, že prejednaním veci 5. apríla 2022 súdom prvej inštancie v jej neprítomnosti nemala možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia, dovolací súd pripomína, že v rozhodnutí R 39/1993 bol prijatý názor, v zmysle ktorého, i keby táto námietka bola opodstatnená, podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP (po 1. júli 2016 rozumej podľa § 420 písm. f) CSP - pozn. najvyššieho súdu) nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom (len) pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania. Žalovaná v preskúmvanej veci uplatnila svoj vplyv na výsledok konania tým, že proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie a v ňom sa vyjadrila nielen k vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (súdu prvej inštancie), ale aj k tvrdeným procesným vadám (namietaným aj neskôr v dovolaní). Odvolací súd jej odvolanie meritórne prejednal a odpovedal na všetky jej uplatnené odvolacie námietky (viď bližšie odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu).

30. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uzatvára, že postupom súdu prvej inštancie, a následne aj odvolacieho súdu, ktorý sa nepriechil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že nerešpektovaním žiadosti o odročenie pojednávania a pojednávaním v jej neprítomnosti došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

31. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd môže len konštatovať, že prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP nevyplýva, preto dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

32. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.